

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เล่มนี้ จัดพิมพ์โดย บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

ผู้เรียบเรียง	๑. ดร.นิพัทธ์	กาญจนะหุต
	๒. ดร.สมชาย	ฟ่อนรำดี
	๓. อาจารย์สุชุมาลย์	มณฑปใหญ่
ผู้ตรวจ	๑. ดร.สยา	ทันตะเวช
	๒. อาจารย์กชกร	เทศมยา
	๓. อาจารย์วรรณะ	ตันเจริญผล
บรรณาธิการ	๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาวัฒน์พก์	เหล่าวานิช
	๒. อาจารย์แก้วกนกกาญจน์	เนคมานุรักษ์

หนังสือเล่มนี้ประกันคุณภาพโดยผู้ผลิต และจะต้องส่งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตรวจประเมินคุณภาพทางวิชาการ เพื่อกำหนดใบอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาแทนใบประกันคุณภาพของสำนักพิมพ์ กรณีที่พบข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาด กรุณาแจ้งให้สำนักพิมพ์ทราบเพื่อดำเนินการตามทีระบุนในใบประกันคุณภาพสื่อฯ (ปกหลัง) พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาทราบด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ใช้หนังสือในสถานศึกษาต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ดนตรี-นาฏศิลป์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

ดร.นิพัทธ์ กาญจนะหุต
ดร.สมชาย ฟ่อนรำดี
อาจารย์สุชุมาลย์ มณฑปใหญ่

ผู้ตรวจ

ดร.สยา ทันตะเวช
อาจารย์กชกร เทศมยา
อาจารย์วรรณะ ตันเจริญผล

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาวัฒน์พก์ เหล่าวานิช
อาจารย์แก้วกนกกาญจน์ เนคมานุรักษ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑
จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
ISBN : 978-616-05-5190-3

สงวนลิขสิทธิ์
บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
พ.ศ. ๒๕๖๘
website : www.iadth.com

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๙๙๙
แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ได้จัดทำตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง ลักษณะเสียงในวงดนตรีและองค์ประกอบดนตรี โน้ตดนตรีไทยและสากล หลักการขับร้องและการสร้างสรรค์ดนตรี ดนตรีกับประเพณีในท้องถิ่น จินตนาการสร้างสรรค์ องค์ประกอบนาฏศิลป์ การแสดงนาฏศิลป์ไทย ละครและหลักการชมการแสดง การแสดงพื้นเมืองของไทย

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สอนและผู้เรียน หนังสือเรียนเล่มนี้จึงได้จัดทำเนื้อหาที่ทันสมัย มีกิจกรรมสร้างสมรรถนะผู้เรียนด้วย Active Learning นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับจุดประกายความคิด ทักษะชีวิตและอาชีพ รักษ์โลก คำศัพท์น่ารู้ เพิ่มเติมเสริมความรู้ ปลอดภัยไว้ก่อน โครงการสัปดาห์วัฒนธรรม กิจกรรมสร้างสมรรถนะผู้เรียน และผังสรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

สาระการเรียนรู้ดนตรี

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง

๕

- เครื่องดนตรีไทย ๖
- เครื่องดนตรีสากล ๑๐
- ตัวอย่างเพลงที่ควรฝึกร้อง โดยใช้เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง ๑๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ลักษณะเสียงในวงดนตรีและองค์ประกอบดนตรี

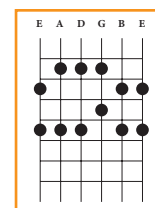
๑๗

- ลักษณะเสียงขับร้องและเครื่องดนตรีในวงดนตรีไทย ๑๘
- ลักษณะเสียงขับร้องและเครื่องดนตรีในวงดนตรีสากล ๒๑
- ลักษณะขององค์ประกอบดนตรี ๒๔
- การสื่ออารมณ์เพลงด้วยองค์ประกอบดนตรี ๒๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ โน้ตดนตรีไทยและสากล

๓๑

- โน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากล ๓๒
- บันไดเสียง ๓๔
- ตัวอย่างโน้ตเพลงในบันไดเสียง ๕ เสียง (Pentatonic Scale) ที่ควรฝึกร้อง ๓๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ หลักการขับร้องและการสร้างสรรค์ดนตรี

๔๑

- หลักการขับร้องเพลงไทยและสากล ๔๒
- การร้องเพลงประสานเสียง ๔๗
- การดนตรีสด ๔๙
- ดนตรีกับการแสดงนาฏศิลป์ ๕๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ดนตรีกับประเพณีในท้องถิ่น

๕๗

- ดนตรีในประเพณีท้องถิ่นภาคเหนือ ๕๘
- ดนตรีในประเพณีท้องถิ่นภาคกลาง ๕๙
- ดนตรีในประเพณีท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๖๑
- ดนตรีในประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ ๖๒
- คุณค่าของดนตรีจากแหล่งวัฒนธรรมต่าง ๆ ๖๓

สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ จินตนาการสร้างสรรค์

๖๙

- การแสดงท่าทางประกอบนิทาน
- การแสดงท่าทางประกอบเพลง

๗๐

๗๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ องค์ประกอบนาฏศิลป์

๘๕

- องค์ประกอบในการแสดงนาฏศิลป์

๘๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ การแสดงนาฏศิลป์ไทย

๙๕

- ระบำ
- ฟ้อน
- รำวงมาตรฐาน

๙๖

๑๐๖

๑๑๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙ ละครและหลักการชมการแสดง

๑๒๒

- ละคร
- หลักการชมการแสดง

๑๒๓

๑๒๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ การแสดงพื้นเมืองของไทย

๑๓๔

- การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองของไทยภาคต่าง ๆ

๑๓๕

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะ และทำนอง

ผังสาระการเรียนรู้

เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีสากล

เครื่องดนตรี
บรรเลงจังหวะ
และทำนอง

ตัวอย่างเพลงที่ควรฝึกร้อง
โดยใช้เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง

สาระสำคัญ

เครื่องดนตรีประกอบจังหวะและทำนองแต่ละชนิดมีรูปร่างลักษณะ และวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกัน เมื่อนำมาบรรเลงประกอบการขับร้องเพลงในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย จะทำให้เกิดความไพเราะ น่าฟัง

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง (ศ ๒.๑ ป.๕/๔)

ตัวชี้วัดปลายทาง

๒. ร้องเพลงไทยหรือเพลงสากลหรือเพลงไทยสากลที่เหมาะสมกับวัย (ศ ๒.๑ ป.๕/๕)

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

๑. การบรรเลงเครื่องประกอบจังหวะและการบรรเลงทำนองด้วยเครื่องดนตรี
๒. การขับร้องเพลงในบันไดเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง

เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีสากล

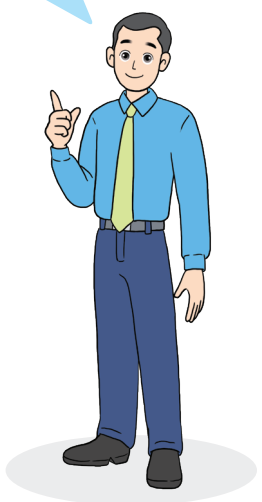
เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง

จุดประกายความคิด

จากภาพ การบรรเลงวงดนตรี มีความสำคัญอย่างไรกับการขับร้องเพลง

ที่มา : สำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร (๒๕๖๗)

๑. เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทยแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า ซึ่งเครื่องดนตรีแต่ละประเภทมีรูปร่างลักษณะ บทบาทในการบรรเลง ลักษณะเสียงและวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกันไปตามแต่ละชนิดของเครื่องดนตรี ดังนี้

๑.๑ การบรรเลงดนตรีไทยด้วยเครื่องประกอบจังหวะ

เครื่องประกอบจังหวะหรือเครื่องกำกับจังหวะ เป็นเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่บรรเลงประกอบจังหวะให้กับบทเพลงและวงดนตรี

เครื่องดนตรีไทยประกอบจังหวะ มีดังนี้

เครื่องดนตรี	บทบาทหน้าที่ในการบรรเลง
๑) ตะโพน 	ใช้ตีกำกับจังหวะหน้าทับ ซึ่งจะต้องตีสอดสลับให้สัมพันธ์กลมกลืนกับกลองทัด จะควบคุมความช้า-เร็วของทำนองเพลง ช่วยทำให้เพลงสนุกสนาน
๒) กลองทัด 	ใช้ตีกำกับจังหวะหน้าทับ ซึ่งจะต้องตีสอดสลับให้สัมพันธ์กลมกลืนกับตะโพน
๓) โทน-รำมะนา 	ใช้ตีกำกับจังหวะหน้าทับ จะต้องตีสอดสลับให้สัมพันธ์กลมกลืนกัน และควบคุมความช้า-เร็วของทำนองเพลง ซึ่งเป็นการเพิ่มอรรถรส (อัด-อะ-รด) และความสนุกสนานให้กับทำนองเพลง
๔) ฆ้องโหม่ง 	ใช้ตีกำกับจังหวะ มีเสียงกังวาน โหม่งใช้ตีกำกับจังหวะในวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี
๕) กรับ 	ใช้ตีกำกับจังหวะ มีระดับเสียงขนาดกลาง ดีควบคู่ไปกับฉิ่ง เมื่อตีฉิ่งลงเสียง “ฉับ” กรับจะตีลงเสียง “กรับ” พร้อมกัน
๖) ฉิ่ง 	เป็นผู้ควบคุมวง ใช้ตีกำกับจังหวะของทำนองเพลงให้ดำเนินไปโดยสม่ำเสมอ และมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการตีไปตามอัตราจังหวะของเพลง
๗) ฉาบ 	ใช้ตีกำกับจังหวะของทำนองเพลง โดยตีจังหวะชัดและหยอกล้อกับจังหวะฉิ่ง และเป็นเครื่องดนตรีที่ช่วยเพิ่มความสนุกสนานครึกครื้นของบทเพลง

๑.๒ การบรรเลงทำนองเพลงด้วยเครื่องดนตรีไทยประเภทดำเนินทำนอง

เครื่องดนตรีไทยประเภทดำเนินทำนอง เป็นเครื่องดนตรีที่มีทั้งระดับเสียงสูงและต่ำ ใช้บรรเลงประกอบทำนองของบทเพลงและวงดนตรีให้เกิดความไพเราะ

QR CODE
เครื่องดนตรีไทย
ดำเนินทำนอง

เครื่องดนตรีไทยประเภทดำเนินทำนอง มีดังนี้

เครื่องดนตรี	บทบาทหน้าที่ในการบรรเลง
๑) ระนาดเอก	ใช้ตีดำเนินทำนอง มีบทบาทในการเป็นผู้นำของวง ผู้ตีจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการบรรเลงได้
๒) ระนาดเอกเหล็ก	ใช้ตีดำเนินทำนอง ลูกระนาดทำจากโลหะ เลียนแบบระนาดเอกที่ทำจากไม้ มีลูกระนาดจำนวน ๒๐ หรือ ๒๑ ลูก มีบทบาทหน้าที่คอยตีสอดแทรกทำนองเพลงให้บทเพลงมีความไพเราะ
๓) ระนาดทุ้ม	ใช้ตีสอดแทรกทำนอง เพื่อยกยอและยั่วเย้าไปกับเครื่องดนตรีประเภทอื่นในวง เพื่อเพิ่มอรรถรสและความสนุกสนานให้กับทำนองเพลง
๔) ระนาดทุ้มเหล็ก	ใช้ตีดำเนินทำนอง เป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นเลียนแบบระนาดทุ้มไม้ มีลูกระนาดจำนวน ๑๖ หรือ ๑๗ ลูก การบรรเลงจะตีดำเนินทำนองลักษณะเดียวกับระนาดทุ้ม สร้างความไพเราะสนุกสนานให้กับบทเพลง
๕) ฆ้องวงใหญ่	ใช้ตีเป็นทำนอง เป็นเครื่องตีที่ประกอบด้วยลูกฆ้องและวงฆ้อง จะมีลูกฆ้อง ๑๖ ลูก วงฆ้องจะสูงประมาณ ๒๔ เซนติเมตร โดยดำเนินทำนองที่เป็นเนื้อแท้ของเพลงและเป็นหลักของวงควบคุมความถูกต้องของทำนองเพลง
๖) ฆ้องวงเล็ก	ใช้ตีเป็นทำนองและตีรัวเป็นเสียงยาวบ้างตามโอกาส มีลักษณะเหมือนฆ้องวงใหญ่ แต่ลูกฆ้องจะมีขนาดเล็กกว่าและมีจำนวน ๑๘ ลูก ลักษณะการบรรเลงจะคอยสอดแทรกทำนองเพลงในระดับเสียงสูง
๗) ปี่นอก	ใช้เป่าดำเนินทำนอง ลักษณะการบรรเลงจะคอยสอดแทรกทำนองเพลงในระดับเสียงสูง

เครื่องดนตรี	บทบาทหน้าที่ในการบรรเลง
๘) ปี่ใน	ใช้เป่าดำเนินทำนอง มีบทบาทในการบรรเลงเป็นผู้ขึ้นเพลงและเป็นผู้ช่วยระนาดเอกในการนำวง
๙) ขลุ่ยเพียงออ	ใช้เป่าเป็นทำนอง คอยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะในระดับเสียงกลาง
๑๐) ขลุ่ยหลีบ	ใช้เป่าเป็นทำนอง คอยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะในระดับเสียงแหลมสูง
๑๑) จะเข้	ใช้ตีเป็นทำนองและรัวเป็นเสียงยาว โดยจะบรรเลงเป็นหลักในการดำเนินทำนอง และคอยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะ
๑๒) ซอสามสาย	ใช้สีเป็นทำนองคลอไปกับวงดนตรีหรือบรรเลงคลอไปพร้อม ๆ กับการขับร้อง
๑๓) ซอด้วง	ใช้สีเป็นทำนองและรัวเป็นเสียงยาว เป็นหลักในการดำเนินทำนองของวงดนตรี มีเสียงแหลม
๑๔) ซออู้	ใช้สีเป็นทำนอง โดยเป็นผู้ตามในวง ลักษณะการบรรเลงจะยกยอและยั่วเย้าไปกับเครื่องดนตรีประเภทอื่นในวงให้เกิดความสนุกสนาน มีเสียงทุ้ม

๒. เครื่องดนตรีสากล

เครื่องดนตรีสากล แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่ เครื่องสาย เครื่องเป่า-ลมไม้ เครื่องเป่าลมทองเหลือง เครื่องตี และเครื่องประเภทลิ้มนิ้ว (คีย์บอร์ด) ซึ่งแต่ละประเภทยังมีรูปร่างลักษณะและเสียงที่แตกต่างกันไป เมื่อนำมาบรรเลงจะให้อารมณ์แก่ผู้ฟังต่างกัน ดังนี้

๒.๑ การบรรเลงดนตรีสากลด้วยเครื่องประกอบจังหวะ

เครื่องประกอบจังหวะ ในประเภทเครื่องดนตรีสากลส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องตี มีบทบาทหน้าที่สำคัญมากในการใช้กำกับจังหวะของบทเพลงและการบรรเลงในวงดนตรี

เครื่องดนตรีสากลประกอบจังหวะ:

มีดังนี้

QR CODE
เรื่อง เครื่องดนตรีสากล
ประกอบจังหวะ:

เครื่องดนตรี	บทบาทหน้าที่ในการบรรเลง
๑) กลองเบส 	เป็นเครื่องตีกระทบ มี ๒ หน้า ซึ่งด้วยหนังกลอง เป็นกลองขนาดใหญ่ ใช้ตีเน้นย้ำจังหวะเพื่อให้เกิดความหนักแน่น บางครั้งใช้รัวเพื่อให้เกิดความตื่นเต้นได้
๒) กลองทิมปะนี 	เป็นเครื่องตีที่ปรับระดับเสียงได้ มีลักษณะเสียงทุ้มนุ่มนวล มักใช้ในวงออร์เคสตรา เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ควบคุมความช้า-เร็วของบทเพลง มีระดับเสียงเทียบกับเสียงเบสที่แสดงถึงอำนาจความตื่นเต้น
๓) กลองสแนร์ 	เป็นกลองขนาดเล็ก ประกอบด้วยแผงลวดซึ่งรัดผ่านผิวหน้ากลองด้านล่าง มีเสียงดังแตก ๆ ใช้ควบคุมจังหวะและทำนองให้เกิดความพร้อมเพรียง ตัวกลองทำด้วยไม้หรือโลหะ
๔) กลองชุด 	เป็นเครื่องตีที่มีเสียงที่หลากหลาย เพราะเป็นกลองที่ประกอบด้วยกลองชนิดต่าง ๆ นิยมใช้ประกอบวงดนตรีทั่วไป ทำให้บทเพลงมีความสนุกสนาน
๕) ฉาบ 	เป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ มีรูปร่างคล้ายจาน ลักษณะใหญ่กว่าฉาบของไทย ใช้ตีเป็นคู่คอยควบคุมจังหวะ มีลักษณะเสียงดังก้องกังวาน

๒.๒ การบรรเลงทำนองเพลงด้วยเครื่องดนตรีสากลประเภทดำเนินทำนอง

เครื่องดนตรีสากลประเภทดำเนินทำนอง เป็นเครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงสูง-ต่ำไล่กันไปหลากหลายเสียง ใช้บรรเลงเป็นทำนองเพลงให้เกิดความไพเราะ

เครื่องดนตรีสากลประเภทดำเนินทำนอง

มีดังนี้

QR CODE
เรื่อง เครื่องดนตรีสากล
ดำเนินทำนอง

เครื่องดนตรี	บทบาทหน้าที่ในการบรรเลง
๑) เปียโน 	เป็นเครื่องดนตรีประเภทมีลิ้มนิ้วที่มีเสียงไพเราะ บรรเลงได้ทั้งทำนองและเสียงประสาน โดยสายจะถูกเชื่อมโยงไปที่คีย์บอร์ด ทำให้เกิดเสียงลักษณะต่าง ๆ
๒) ออร์แกน 	ลักษณะคล้ายเปียโน ใช้บรรเลงทำนองที่มีเสียงอ่อนหวาน นุ่มนวล เพิ่มความอ่อนหวานไพเราะให้กับทำนองเพลง
๓) ไวโอลิน 	เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย ใช้ดำเนินทำนอง เป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมมาก มีเสียงดังแหลมเล็ก กังวาน ไพเราะ บางครั้งอาจใช้ในการเดี่ยวไวโอลิน และยังเพิ่มความไพเราะให้กับบทเพลงได้มาก
๔) เชลโล 	เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย มีรูปร่างคล้ายไวโอลิน แต่ใหญ่กว่าประมาณ ๓ เท่า ใช้ดำเนินทำนองเพลงที่มีลักษณะเสียงทุ้มต่ำ ใช้บรรเลงทำนองเพลงเศร้าได้ดี

เครื่องดนตรี	บทบาทหน้าที่ในการบรรเลง
๕) กีตาร์	ใช้ดีดได้ทั้งแนวทำนองและคอร์ด เพื่อสร้างความไพเราะสนุกสนานให้กับเครื่องดนตรีชนิดอื่นในวง มีลักษณะเสียงดังกังวาน บรรเลงได้หลากหลายอารมณ์ มี ๒ ประเภท คือ กีตาร์ไฟฟ้า และกีตาร์โปร่ง
๖) คลาริเน็ต	เป็นเครื่องเป่าประเภทเครื่องเป่าลมไม้ มีเสียงดังกังวาน ไพเราะ นุ่มนวล ใช้บรรเลงให้ทำนองเพลง มีความชัดเจน
๗) ฟลูต	เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงไพเราะนุ่มนวลมาก ใช้เป่าเป็นทำนอง คอยสอดแทรกทำนองเพลงให้เกิดความอ่อนหวาน สดใส สามารถเป่าขึ้นเสียงสูงได้ดี
๘) แซกโซโฟน	เป็นเครื่องเป่าในกลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ ใช้เป่าเป็นทำนองที่ไพเราะ สดใส นุ่มนวล สามารถบรรเลงได้ทั้งทำนองเศร้าและสนุกสนาน ทำให้ทำนองเพลงมีความไพเราะ
๙) ทรัมเป็ต	เป็นเครื่องเป่าลมทองเหลือง ใช้เป่าทำนองเพลงให้มีความสดใส สง่างามและมีพลัง
๑๐) เฟรนช์ฮอร์น	เป็นเครื่องเป่าลมทองเหลือง ใช้เป่าบรรเลงทำนองของบทเพลงให้มีความนุ่มนวล กังวาน โปร่งเบาสบาย

๓. ตัวอย่างเพลงที่ควรฝึกร้อง โดยใช้เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะและทำนอง

เพลงลาวจ้อย

ทำนอง : ลาวเซ็งหรือลาวจ้อย

เนื้อร้อง : พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ในบวรละครเรื่อง พระลอ

สร้อยแสงแดงพระพราย	ชนเขี้ยวลายระยับ
ปีกสลับเบญจรงค์	เลื่อมลายยงหงสบาท
ขอบตาชาดพระพริ้ง	สิงคลิ้งหงอนพรายพรรณ
ขานชั้นเสียงเออใจ	เดียดหงอนไสสีล่ายอง
สองเท้าเทียมมนพมาศ	ปานฉลุชาดทวารงค์
ปู้ก็ใช้ให้ผีสิง	ผีก็ลงแก่ไก่
ไก่แก้วไซ้รับมิกลัว	ชุกผกหัวองอาจ
ผาดผันตีปีกป้อง	ร้องเรื้อยเฉื่อยฉาดฉาน

เพลงแสงเดือน

ทำนอง : พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

เนื้อร้อง : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ

นวลแสงนวลผ่องงามตา	แสงจันทร์ส่องเรืองฟากฟ้าไกล
งามแสงงามผ่องอำไพ	ย้อมดวงใจให้คงคลั่งไคล้เดือน
ชมแล้วชมเล่าเฝ้าชะเง้อแลดู	เพลिनพิศเพลिनอยู่ไม่รู้ลืมเลือน
เดือนแสงเดือนผ่องวันเพ็ญ	แสงจันทร์เพ็ญเด่นงามไฉะเหมือน
โฉมงามเทียบเปรียบเดือนแสงงาม	
นวลแสงนวลผ่องงามตา	แสงจันทร์ส่องเรืองฟากฟ้าไกล
งามแสงงามผ่องอำไพ	ย้อมดวงใจให้คงคลั่งไคล้เดือน
ชมแล้วชมเล่าเฝ้าชะเง้อแลดู	เพลिनพิศเพลिनอยู่ไม่รู้ลืมเลือน
เดือนแสงเดือนผ่องวันเพ็ญ	แสงจันทร์เพ็ญเด่นงามไฉะเหมือน
โฉมงามเทียบเปรียบเดือนแสงงาม	

G

ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

๑. นักเรียนสังเกตภาพเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากลที่กำหนด แล้วบอกว่าเป็นเครื่องดนตรีอะไร ใช้บรรเลงประกอบจังหวะหรือทำนอง มีลักษณะเสียงอย่างไร

๒. นักเรียนร่วมกันศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยและสากลที่ใช้บรรเลงจังหวะและทำนอง จากหนังสือเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จากนั้นนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

P

ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing)

๓. นักเรียนชมการขับร้องเพลงไทยและเพลงไทยสากล อย่างละ ๑ เพลง จากนั้นนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเพลงที่ฟังประกอบด้วยเครื่องประกอบจังหวะและดำเนินทำนองอะไรบ้าง และรู้สึกอย่างไรเมื่อได้ฟังเพลง
๔. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น โดยตอบคำถามกระตุ้นการคิด ดังนี้
- ๑) เครื่องดนตรีประกอบจังหวะและทำนองมีความสำคัญอย่างไร
 - ๒) ถ้าต้องการให้บทเพลงมีความสนุกสนาน คึกคัก เร้าใจ ฮึกเหิม ควรใช้เครื่องดนตรีไทยใดในการตีประกอบจังหวะ
 - ๓) ในการเดินขบวนแปรแถว ควรนำเครื่องดนตรีสากลใดมาประกอบจังหวะในการเดินและแปรแถว
 - ๔) นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อได้ฟังเสียงกลอง
 - ๕) เสียงของแซกโซโฟนให้ความรู้สึกอย่างไร

๕. นักเรียนเลือกฟังเพลงที่ตนเองชอบ ๑ เพลง แล้วบันทึกผล โดยทำลงในสมุดของตนเองตามหัวข้อ ดังนี้

- ชื่อเพลง
- เครื่องประกอบจังหวะที่ใช้ในบทเพลงมีอะไรบ้าง
- เครื่องดำเนินทำนองที่ใช้ในบทเพลงมีอะไรบ้าง
- ความรู้สึกที่ได้ฟังเพลง

๖. นักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของเครื่องดนตรีประกอบจังหวะและทำนองเป็นแผนภาพความคิด โดยทำลงในสมุดของตนเอง ดังตัวอย่าง

A1

ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

๗. นักเรียนแบ่งกลุ่ม เลือกเพลงที่ชื่นชอบกลุ่มละ ๑ เพลง แล้วฝึกร้องเพลงที่เลือก และเลือกเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบให้เหมาะสม

A2

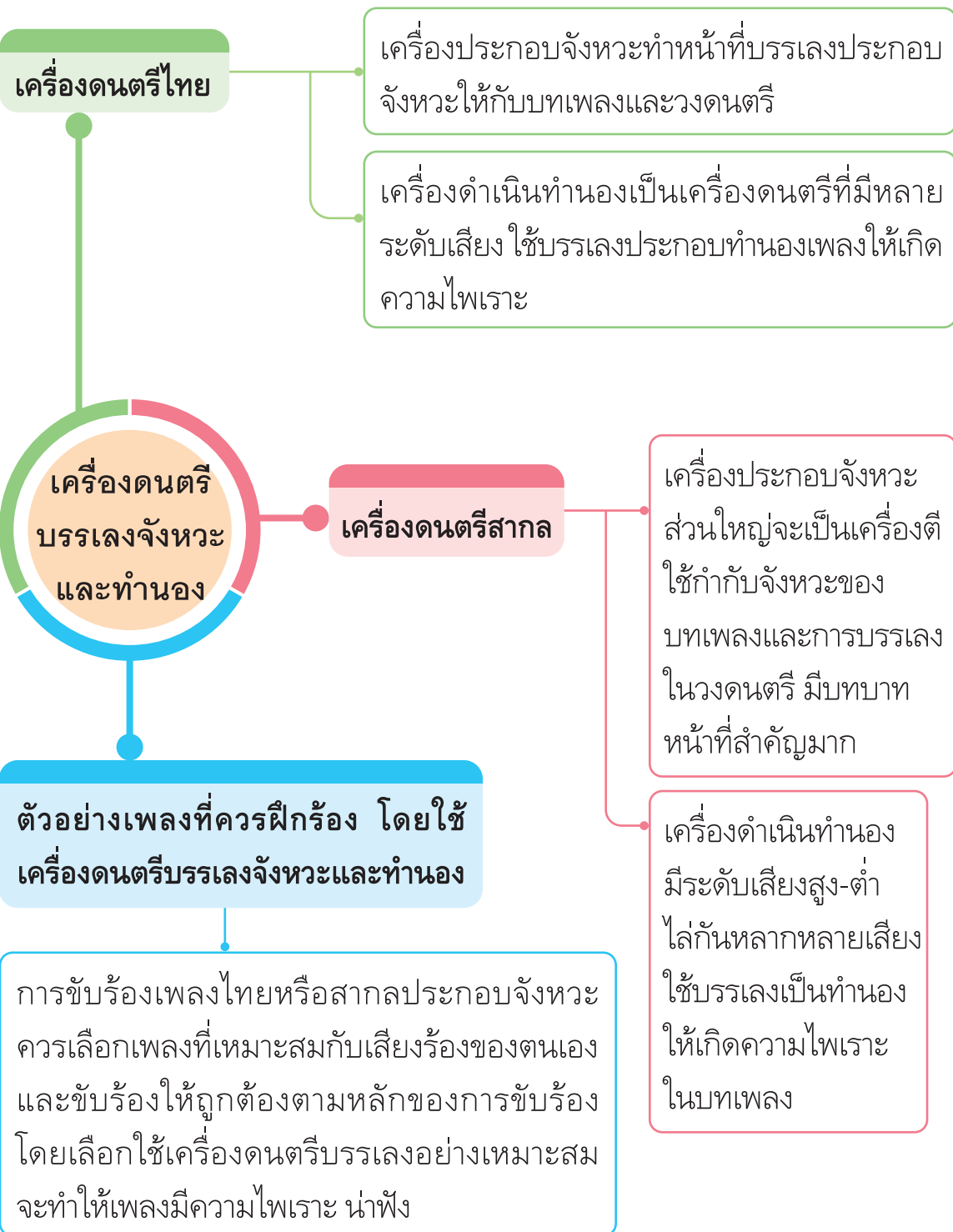
ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

๘. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอการร้องเพลงที่กลุ่มตนเองเลือกหน้าชั้นเรียน โดยเพื่อนกลุ่มอื่นและครูร่วมกันชื่นชม ประเมินผล และเสนอแนะ

S

ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

๙. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันประเมินผลงานกลุ่มของตนเอง ร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น แล้วนำข้อเสนอมาปรับปรุงแก้ไขผลงานให้ดีขึ้น
๑๐. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเพลงไทยและไทยสากลหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับวัย แล้วฝึกร้องเพลงและเลือกเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบที่เหมาะสม จากนั้นบันทึกเป็นวิดีโอ เพื่อเผยแพร่หรือนำเสนอความรู้ หรือนำไปเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงของโรงเรียนหรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความสุขและความสนุกสนาน

ผังสาระการเรียนรู้

ลักษณะเสียงขับร้อง
และเครื่องดนตรี
ในวงดนตรีไทย

ลักษณะเสียงขับร้อง
และเครื่องดนตรี
ในวงดนตรีสากล

ลักษณะเสียง
ในวงดนตรี
และองค์ประกอบ
ดนตรี

การสื่ออารมณ์เพลง
ด้วยองค์ประกอบดนตรี

ลักษณะของ
องค์ประกอบดนตรี

สาระสำคัญ

๑. วงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลแต่ละประเภท มีลักษณะของเสียงนักร้องและเสียงของเครื่องดนตรีที่แตกต่างกันตามลักษณะของการจัดวง และโอกาสที่ใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ช่วยสร้างบรรยากาศในงานให้ผู้ร่วมงานเพลิดเพลินและมีความสุข
๒. องค์ประกอบดนตรีในแต่ละบทเพลงจะมีลักษณะแตกต่างกันซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้บทเพลงมีความสมบูรณ์ไพเราะ และถ่ายทอดอารมณ์มาสู่ผู้ฟัง ทำให้เกิดความซาบซึ้ง สนุกสนานเมื่อฟังเพลง

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. จำแนกลักษณะของเสียงขับร้องและเครื่องดนตรีที่อยู่ในวงดนตรีประเภทต่าง ๆ (ศ ๒.๑ ป.๕/๒)

ตัวชี้วัดปลายทาง

๒. ระบุนองค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์ (ศ ๒.๑ ป.๕/๑)

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

๑. ลักษณะของเสียงนักร้องกลุ่มต่าง ๆ และลักษณะเสียงของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ
๒. การสื่ออารมณ์ของบทเพลงด้วยองค์ประกอบดนตรี
 - จังหวะกับอารมณ์ของบทเพลง
 - ทำนองกับอารมณ์ของบทเพลง

ลักษณะเสียงขับร้อง
และเครื่องดนตรีในวงดนตรีไทย

ที่มา : คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น (๒๕๖๗)

ลักษณะเสียงขับร้อง
และเครื่องดนตรีในวงดนตรีสากล

ที่มา : เทศบาลเมืองหัวหิน (๒๕๖๗)